

Vápenka a závodní kancelář v lomu v Hlubné.

že v té době byla spotřeba vápna v domácnosti podstatně větší než dnes, protože vždy před svátky bylo potřeba dům vápnem vybělit.

Kromě vápna prodávali podle Mašička chudí lidé z Ochoze a okolí také bílý písek. Písař vezl obvykle pytel písku na trakaři, ženy nosily pytel na zádech. Prodávali buď jemný písek (fajnuvé píseček) na pucování kuchyňského nádobí nebo hrubší písek, který se přidával do vápna na líčení.

Ochozské vápno bylo svého času velmi populární. V blízkém okolí bylo například v roce 1914 použito při stavbě líšeňského kostelíčku (zde to bylo přesněji ubecké vápno) a dále bylo prý použito při stavbě mnoha budov v Brně, Jihlavě, Mikulově nebo dokonce až ve Vídni, kde se z jemného ochozského vápna vyrábělo takzvané vídeňské vápno používané na čištění zlata a stříbra. Nepřekvapí tedy, že se ochozští

vápeníci dostali také do krásné literatury, mimo jiné například i do vesnické kroniky bratří Mrštíků Rok na vsi. Mrštíci (zejména starší Alois, který měl na sepsání tohoto díla hlavní podíl) umístili děj povídkové knihy do moravské obce Habrůvka, kterou ovšem ve skutečnosti není Habrůvka u Křtin, ale obec Diváky u Hustopečí, kde autoři pobývali. V knize je podán také výčet lidí světem jdoucích – různých potulných obchodníků a řemeslníků, kteří se v Habrůvce – Divákách – začali od jara objevovat: „Drotaři z uherské trenčanské stolice, Líšenky od Brna, sklínkaři z Valašska, sklenáři až z Liptova, od Myjavy hrncíři, židi z celého okolí s kůžkami na zádech, vápeníci z Ochoze, komedianti od Tábora, hadrláci z Kunovic, nunváři (zvěrokleštíci) od Bánova – ví Bůh, kde a odkud se všechno na jednou bere!“. Zajímavé je jednak to, v jaké společnosti se v této knize

Ochozáci ocitli, ale také to, že zřejmě byla Ochoz v této době natolik známá, že autoři dokázali jméno naší obce správně vyskloňovat, což dnes není zdaleka běžné.

Obyvatelé bohatších obcí vápeníky jistě vítali, protože svým prodejem doplňovali místní služby a poskytovali dodávky v té době tolik potřebného vápna, na druhou stranu ale mohli být také některými tamějšími lidmi pro svou relativní chudobu, která našla výraz v potulném způsobu jejich obživy, otevřeně opovrhování, vystavení ústrkům a ponižování.

Za zlatý věk selských vápenic a ochozských vápenáků můžeme považovat devatenácté století. V průběhu první poloviny 20. století zájem o vápno postupně klesal a hlavně bylo v této době selské vápno postupně nahrazeno vápnem průmyslově vyráběným ve velkých šachtových vápenkách, jako byly ochozská vápenka v Hlubné, obecká vápenka v lomu Na Vysoké nalevo od silnice u Březiny, nebo vápenka bratrů Hudců z Ochoze, založená v roce 1927 v Lesním lomu na Kopaninách u Líšně a také v kruhové vápence v Březině dokončené roku 1926. Někteří vápeníci ještě nějakou dobu nakupovali vápno pálené ve velkých vápenicích a rozváželi je po venkově. Ve druhé polovině 20. století potom podomácké výrobě a podomnímu prodeji vápna odzvonilo úplně, tradice však zůstává. A jak že se vápno vlastně přesně vyrábělo? Tak o tom zase třeba až příště.

Ondřej Mlejnek